

El Castellnou de la Plana

Denominació:
Castellnou de la Plana

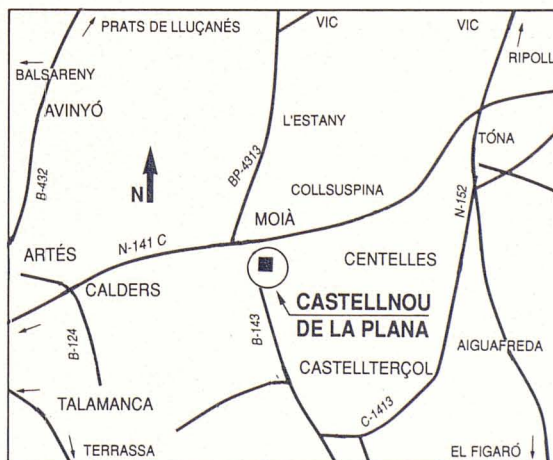
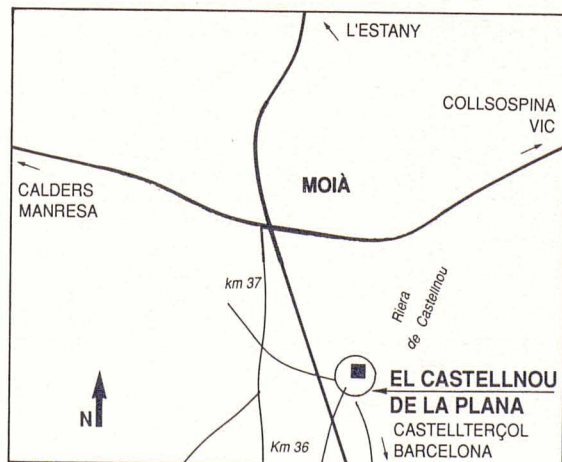
Terme municipal:
Moià

Comarca:
Bages

Cronologia:
**Bàsicament segles XIV i
XVI i sector modern**

Situació:
**En terreny planer, als peus
de la riera dita de
Castellnou, afluent de la de
Marfà, a un quilòmetre al S
de la població, a un
centenar de metres de la
carretera de Mollet a Moià,
entre els quilòmetres 36 i 37.**

Circulant per la carretera de Barcelona a Moià o de Mollet a Moià, sorprèn el gran casal que hi ha molt a prop d'aquesta, i desplega vers el migdia l'ampla façana en la qual es veuen clarament tres cosos d'edificació. La part més ponentina o propera a la carretera és un edifici allargassat i estret de quatre plantes, amb la superior formada per un seguit de finestres rectangulars a manera de fris o galeria sota el ràfec, a l'estil dels palaus gòtics; la seva part més característica és la planta baixa, amb finestres de tipus conopial o gòtic

renaixentista, dues de les quals amb grans i artístiques reixes que les protegeixen externament, i l'escut dels Planella sobre la del costat ponentí.

A continuació hi ha un cos amb teulat a dues vessants i una llarga xemeneia al cim, que té restes de finestres coronelles gòtiques, bipartides, i al seu davant un pati o cos avançat sostingut per grans arcades.

A l'extrem més llevantí hi ha el tercer cos, més heterogeni i avan-

çat respecte al del mig, on hi ha o hi havia tradicionalment la residència dels masovers.

La cronologia del sector més notable o ponentí és de principi del segle XVI (entorn del 1515), mentre que el cos central pot correspondre a l'obra o *Castell nou* fet vers el 1380-1385 en substitució de l'antiga Domus de Molendinis o Casal dels Molins documentat el 1270. La tercera part és més complicada de datació, puix que té afeigits dels segles XVIII i XIX.

Era un antiga possessió de la família Planella, originària de Moià, que va prendre una forta embranzida a partir del 1370, i va assolir en pocs anys una importància cabdal al Bages i a Osona, on adquirí castellanies i castells, com els de Tona, Mura, Castellcir, Granera, etc., i càrrecs importants a la cort del rei Pere el Cerimoniós.

L'any 1381, el noble Pere de Planella, camarlenc del rei, va obtenir de Pere III que la seva Domus o Casa forta dels Molins pogués erigir-se en castell termenat, absorbint l'antic terme de Marfà i una bona part del de Clarà, llevat de la vila de Moià que reeixí a escapolir-se del seu domini i esdevenir *carrer de Barcelona* a partir del 1384. Més endavant, la seva jurisdicció es va retallar encara, però l'antic casal passà a anomenar-se sempre més Castellnou o Castellnou.

La importància arqueològica i artística de l'edifici és molt notable i presenta curiositats estructurals, com una llarga i baixa nau-amagatall amb volta al mig del sector gòtico-renaixentista. Es manté, en conjunt, en bon estat i és encara residència temporal dels seus propietaris.

Tanmateix, la cosa més notable i que ens en fa parlar és l'antic molí, bassa i cambra semisoterrània amb volta i columnes, on desembocava l'aigua del molí, que encara conserva.

Els molins eren a molts indrets una reserva senyorial i és molt freqüent que els senyors feudals tinguessin importants molins, sovint convertits en castells o palaus residencials, com els molins de Segur o Molí de la Roda, a Veciana (Anoia), el Casal i Molí de Ratera o de Concabella, a les Pallargues (Segarra), el d'Alfarràs (Noguerà), etc.

El molí de Castellnou, documentat des de mitjan segle XIII, no funciona perquè té el canal de conducció de l'aigua fet malbé, però se'n conserva tota l'estructura, amb la maquinària i un curiós sistema de desguàs.

Tal com és lògic, el casal i el molí han sofert transformacions en el decurs dels set segles constatats de la seva existència, però continua essent un dels indrets senyorials i, alhora, un dels llocs d'interès arqueològico-industrial més antics i notables del país.